

Teatteritaiteen laitos

Esitystaiteen ja –teorian maisteriohjelman tutkintovaatimukset 2007-2009

Esitystaiteen ja –teorian maisteriohjelma on kohtaamispaikka eri taiteen aloilla peruskoulutuksensa saaneille opiskelijoille. Se on tarkoitettu esitystaiteesta (performance art, live art) ja esitysteoriasta tai esitystutkimuksesta (performance studies) kiinnostuneille, itsenäiseen työskentelyyn suuntautuville taiteilijoille. Maisteriohjelma kuuluu hallinnollisesti teatteritaiteen laitokseen, henkisesti se on osa nykytaiteen, tanssin ja performanssin kenttää. Se kouluttaa taiteiden sekä taiteiden ja tieteiden välisiä valmiuksia omaavia taiteilijoita, jotka erikoistuvat esitystaiteen kehittämiseen ja tutkimiseen sekä kykenevät luomaan omaperäisiä esityksiä.

Ohjelma on kaksivuotinen eli laajuudeltaan 120 opintopistettä. Opiskelu on täysipäiväistä. Opiskelussa painottuu tutkiva ja yksilöllinen oppiminen, kunkin opiskelijan erityisintressien mukaan. Yhteisen työskentelyn lähtökohdaksi käytetään opiskelijan esittämää esitys- ja tutkimussuunnitelmaa. Ohjelmassa tutustutaan esitystaiteen ja lähitaiteiden perinteisiin, esitysteoriaan sekä sitä sivuavaan nykyteoriaan ja tutkimukseen. Lisäksi kokeillaan erilaisia tapoja luoda esitys ja kirjoittaa siitä. Ensimmäisenä vuonna työskennellään yhteisten projektien puitteissa. Toisena vuonna painottuvat omat kiinnostuksen kohteet ja opinnäytteet. Opinnäyte on itsenäisesti tuotettu esitys ja siihen liittyvä kirjallinen työ tai kokonaan teoreettinen työ.

Vuonna 2007-09 maisteriohjelma toteutetaan yhteistyössä Kuvataideakatemiaan uuden paikka- ja tilannesidonnaisen suuntautumisvaihtoehdon kanssa. E-ohjelma keskittyy teemoihin performatiivisuus, performanssi, ruumiillisuus ja tapahtuma (event). Ohjelmaan valitaan opiskelijoita joiden työt ja suunnitelmat liittyvät näihin teemoihin. Seuraavassa esitetyt tutkimusvaatimukset toteutetaan osin teemojen ja yhteistyön mukaisin painotuksin.

Tavoitteet

Maisteriohjelman tavoitteena on kehittää itsenäisiä, tradition tuntevia ja tulevaisuuteen suuntautuneita taiteilijoita, jotka oman taiteenalan perustaitoja hyödyntäen luovat uudenlaista tai omanlaista esitystaiteita ja esitystutkimusta nykytaiteen kentällä. Tarkoitus on, että kukin heistä kehittää kiinnostavan ja hedelmällisen suhteen teorian ja käytännön välille ja onnistuu taiteellisessa työssään ja tutkimuksessaan yhdistämään kriittisen ajattelun ja ennakkoluulottoman kokeilunhalun.

Opintojen tavoite on, että opiskelija kehittää perinteen tuntemustaan, analyttisiä ja kriittisiä taitojaan, synteettisiä ja luovia taitojaan sekä kykyään suuntautua tulevaisuuteen. Hän hahmottaa oman esitys- ja tutkimussuunnitelman pohjalta itseään kiinnostavan ja yleisesti relevantin tutkimusongelman ja/tai taiteellisen suunnitelman sekä tien lähteä tutkimaan ja toteuttamaan sitä. Toisin sanoen työstää oman esitys- ja tutkimussuunnitelmansa pohjalta opinnäytesuunnitelman ja opinnäytteen, joka suuntaa tulevaan. Tämän yleisen tavoitteen voi jakaa neljään osatavoitteeseen, jotka muodostavat opetussuunnitelman rungon:

- A. Perinteen tuntemuksen vahvistaminen (oman työn suhteuttaminen traditioon)
- B. Analyttisten ja kriittisten taitojen harjoittaminen (kehittyminen kriittisenä toimijana, lukijana, tutkijana, kirjoittajana)
- C. Synteettisten ja luovien taitojen harjoittaminen (kehittyminen taiteilijana, tekijänä, esiintyjänä, kirjoittajana)
- D. Tulevaisuuteen suuntautuminen (omien tavoitteiden ja mahdollisuuksien hahmottaminen)

Perinteen tuntemusta vahvistetaan tutustumalla nykytaiteen, esitystaiteen, performanssin ja lähitaiteiden traditioon, kulttuurin- ja taiteentutkimuksen lähestymistapoihin sekä taidefilosofian keskeisiin kysymyksiin. Tavoitteena on osata suhteuttaa oma työnsä aiempiin esityksiin, teoksiin ja tutkimukseen sekä kyetä ymmärtämään teoksia ja esityksiä suhteessa perinteeseen.

Analyttisten ja kriittisten taitojen kehittämiseksi tutustutaan esitysteoriaan ja esitystutkimukseen, kriittiseen teoriaan, dekonstruktioon, tutkimusmenetelmiin, vaihtoehtoihin näkökulmiin tarkastella esityksiä asiayhteydessään ja lähitieteiden käsityksiin nyky-yhteiskunnasta. Tavoitteena on kehittää kriittistä ajattelua, suhteuttaa oma työnsä yhteiskunnallisiin keskusteluihin ja osallistua niihin omilla esityksillään ja teksteillään.

Synteettisten ja luovien taitojen kehittämiseksi tehdään erityyppisiä esityksiä ja kirjoitetaan. Tavoitteena on harjaantua suunnittelemaan ja toteuttamaan esityksiä, dokumentoimaan ne sekä kirjoittamaan niistä. Periaatteena on kokeilla erilaisia lähtökohdita ja työtapoja, löytää sitä kautta itselle soveltuvia keinoja ja laajentaa samalla käsityksiä omista mahdollisuuksista. Esitysten tekeminen nähdään yhtenä mahdollisena taiteellisen tai tutkimuksellisen työn julkistamisen tai esittelyn muotona.

Tulevaisuuteen suuntaudutaan hahmottamalla tutkimusongelma tai taiteellinen suunnitelma ja tie lähteä toteuttamaan sitä. Lisäksi kehitetään oma suhde teorian ja käytännön yhdistämiseen, osallistutaan kansainväliseen yhteistyöhön sekä

vahvistetaan rohkeutta ja ennakkoluulottomuutta. Itsetuntemusta, suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä voimistetaan myös portfolioyön avulla.

Nämä tavoitteet ovat samalla opintokokonaisuuksia 120 opintopisteen kokonaisuudesta:

A. perinteiden tuntemus	27 op
B. analyyttiset ja kriittiset taidot	22 op
C. synteettiset ja luovat taidot	32op
D. tulevaisuuteen suuntautuminen	15 op
E. opinnäyte	24 op

Työskentelymuodot

Opintojen lähtökohtana ja ytimenä on opiskelijan oman esitys- ja tutkimussuunnitelman kehittäminen opinnäytesuunnitelmaksi ja opinnäytteeksi. Keskeisen osan opinnoista muodostaa siihen liittyvä, itsenäinen ja ohjattu esitysten ja tekstien tuottaminen.

Esitysten tekemistä, esiintymistä ja taiteellista työskentelyä lähestytään kysymällä mistä materiaaleista, millä tavalla, mihin asiayhteyteen, mihin tarkoitukseen. Niitä harjoitellaan kokeilemalla eri tapoja käyttäen omaa privaattikokemusta tai dokumenttiaineistoa materiaalina sekä soveltamalla aiempien tekijöiden menetelmiä.

Kirjoittamista harjoitellaan osana esityksen tai projektin suunnitteluprosessia, osana sen analysointia jälkikäteen ja myös prosessin aikana heränneitä kysymyksiä pohtimalla. Lisäksi kirjoitetaan luetun pohjalta, eli osallistutaan keskusteluun toisten tekstien kanssa. Ajattelemaan kirjoittamisen avulla harjaannutaan myös esseiden ja työpäiväkirjan avulla.

Opintojen painopiste on yhtäältä työpaja- ja projektityöskentelyssä, jossa pyritään yhdistämään ajattelu ja tekeminen ja toisaalta seminaarityöskentelyssä, jossa keskiössä ovat tekstit ja kirjoittaminen. Lisäksi opintojen apuna käytetään portfolioa, johon opiskelija dokumentoi omat työnsä ja niihin liittyvän reflektiivisen työpäiväkirjaosuuden, ja joka esitellään toisen vuoden päätteeksi.

Opintojen arvostelu

Opintojaksot arvioidaan joko hyväksytyiksi tai hyläytyiksi.

HOPS

Syyslukukauden alussa käydään läpi jokaisen opiskelijan henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS) professorin kanssa. Ilmausutaitojaan voi kehittää vapaavalintaisilla aamutunneilla ja koko korkeakoululle yhteisten opintojen kursseilla. Erityisesti muissa korkeakouluissa kandidaatin tutkintonsa suorittaneille suositellaan aineopintojen täydentämistä yhteisten opintojen tarjonnasta (maksimi 30 op.)

Opintojen kulku

Opintojen alussa opiskelija esittelee esitys- ja tutkimussuunnitelmansa. Opintojen kuluessa opiskelija kehittää siitä opinnäytesuunnitelman ja valmistaa harjoitustyönsä, esityksensä ja tekstinsä, mahdollisuuksien mukaan siihen liittyen.

Opintojen kuluessa opiskelija toteuttaa työpajojen yhteydessä tehtävien demonstraatioiden ja harjoitelmien lisäksi esityssuunnitelmansa pohjalta kolme julkista esitystä. Kaksi ensimmäistä ovat samalla harjoitelmia opinnäytetyötä varten:

- 1 Pienimuotoinen esitys esitystaiteen illassa (syksyllä 2007)
- 2 Esitys yhteistyöprojektin esityskokonaisuudessa (keväällä 2008)
3. Opinnäyte-esitys tai taiteellinen työ, mikäli ei tee kokonaan teoreettista tutkielmaa (syksyllä 2008 tai keväällä 2009)

Opintojen kuluessa opiskelija toteuttaa työpajojen ja seminaarien yhteydessä tehtyjen referaattien, raporttien, luentopäiväkirjojen ja muiden tekstien ohella tutkimussuunnitelmansa pohjalta kolme tekstiä. Kaksi ensimmäistä ovat samalla harjoitelmia opinnäytetyötä varten:

- 1 Esitysteorian seminaarityö, pienoistutkielma (syksyllä 2007/ keväällä 2008)
2. Esitystaiteen essee, julkaistavaksi (kesällä 2008)
3. Opinnäytetyön taiteelliseen osaan liittyvä kirjallinen osio tai yksinomaan teoreettinen tutkielma (syksyllä 2008/keväällä 2009)

Toisen vuoden päätteeksi järjestetään kansainvälinen seminaari ja esityskatselmus, johon opiskelija laatii pienmuotoisen esityksen ja seminaarialustuksen englanniksi. Mahdollisuuksien mukaan tehdään myös opintomatka Performance Studies International –konferenssiin. (PSi 14, elokuussa 2008, Kööpenhaminassa.)

Opiskelija työstää omaa opinnäytetyötään esitys- ja tutkimussuunnitelmansa pohjalta koko kaksivuotisen maisterinkoulutuksen ajan, yhdistäen siihen eri aineiden teoreettisten opintojen, käytännön harjoitusten, taiteellisten töiden ja tekstien aineistoa ja kokemuksia.

Teatteritaiteen maisterin tutkinto 120 op

Esitystaide ja -teoria

Laitoksen johtoryhmä vahvistaa vuosittain opetusohjelman.

A. PERINTEIDEN TUNTEMUS		27 OP
1. Nykyaiteen historiaa		3 op
2. Esitysnäkemyksiä		6 op
Luennot	4 op	
Kirjallisuustentti		2 op
3. Lähitaiteiden teoriaa ja poetiikkaa		6 op
4. Kulttuurintutkimuksen pääsuuntauksia	6 op	
Luennot	4 op	
Kirjallisuustentti		2 op
5. Taiteen filosofian, estetiikan ja etiikan ongelmia		6 op
B. ANALYYTTISET JA KRIITTISET TAIDOT		22 OP
1. Esitystutkimus (performance studies)		3 op
2. Esitysteoria ja dekonstruktio	6 op	
3. Esitysanalyysi	6 op	
4. Eähitieteiden kysymyksiä	4 op	
5. Tutkimusmenetelmiä		3 op
C. SYNTEETTISET JA LUOVAT TAIDOT		32 OP
1. Esitystaiteen työpajat		12 op
Toimintataiteen osatekijät	3 op	
Elävä installaatio	3 op	
Minä materiaalina	3 op	
Tapahtumapartituuri	3 op	
2. Oma esitys – esitystaiteen ilta	6 op	
3. Esitystaiteen yhteistyöprojekti	6 op	
4. Esitysteorian pienoistutkielma	4 op	
5. Esitystaiteen essee		4 op
D. TULEVAISUUTEEN SUUNTAUTUMINEN		15 OP
1. Omien tavoitteiden hahmottaminen (portfoliotyö)		3 op
2. Vapaavalintaiset teoriaopinnot	3 op	
3. Vapaavalintaiset työpajat	3 op	
4. Kansainvälinen yhteistyö (kv työpaja)		6 op
E. OPINNÄYTETYÖ		24 OP
Oma esitys ja kirjallinen osio tai yksinomaan tutkielma		
		Yhteensä 120 op

A. PERINTEIDEN TUNTEMUS (05-EXA00)

27 OP

Perinteiden tuntemuksen opintokokonaisuus muodostuu seuraavista opintojaksoista ja osasuorituksista: nykyaiteen historiaa, esitysnäkemyksiä, lähitaiteiden teoriaa ja poetiikkaa, kulttuurintutkimuksen pääsuuntauksia, filosofian, estetiikan ja etiikan ongelmia.

1. Nykyaiteen historiaa (05-EXA01)

3 op

Opiskelija kykenee sijoittamaan ja suhteuttamaan esitystaiteen ja performanssin, oman taiteellisen työnsä ja näkemänsä teokset tai esitykset nykyaiteen kenttään sekä oppii tuntemaan siinä vaikuttavia ilmiöitä ja kysymyksenasetteluja.

2. Esitysnäkemyksiä (05-EXA02)

6 op

Opiskelija oppii suhteuttamaan ja sijoittamaan oman taiteellisen työnsä ja näkemänsä esitykset nykyaiteen ja performanssin esityskäytännöissä edelleen vaikuttaviin perinteisiin ja näkemyksiin.

3. Lähitaiteiden teoriaa ja poetiikkaa (05-EXA03)

6 op

Opiskelija kasvattaa erityyppisten taiteen ilmiöiden ymmärtämistään ja rikastaa käsityksiään esitystaiteen sovellusmahdollisuuksista.

4. Kulttuurintutkimuksen pääsuuntauksia (05-EXA04) yht.

6 op

Opiskelija saa yleiskuvan kulttuurintutkimuksen, taiteentutkimuksen ja kriittisen kulttuuriteorian pääsuuntauksista ja kykenee hahmottamaan niiden kautta taustaa esitystutkimukselle ja omalle opinnäytetyölleen.

5. Taiteen filosofian, estetiikan ja etiikan ongelmia (05-EXA05)

6 op

Opiskelija saa käsityksen joistakin länsimaisen ajattelun tradition kuuluvista filosofian, estetiikan ja etiikan ongelmanasetteluista, erityisesti taiteen tekemisen ja taiteentutkimuksen kannalta.

B. ANALYYTTISET JA KRIITTISET TAIDOT (05-EXB00) 22 op

Analyyttisten ja kriittisten taitojen opintokokonaisuus muodostuu seuraavista opintojaksoista ja osasuorituksista: esitystutkimus (performance studies), esitysteoria ja dekonstruktio, esitysanalyysi, lähitieteiden kysymyksiä sekä tutkimusmenetelmiä.

1. Esitystutkimus (performance studies) (05-EXB01)

3 op

Opiskelija perehtyy esitystutkimukseen (performance studies) kulttuurintutkimuksen (cultural studies) erityisalana ja harjaantuu soveltamaan sen keskeisiä käsitteitä ja kysymyksiä omassa opinnäytetyössään.

2. Esitysteoria ja dekonstruktio (05-EXB02)

6 op

Opiskelija perehtyy esitysteoriaan, performatiivisuuden teoriaan ja dekonstruktioon sekä syventää tietoaan esitystutkimukseen liittyvästä teoriakeskustelusta, harjaantuu kriittiseksi ja analyttiseksi lukijaksi sekä perehtyy akateemiseen kirjoittamisen konventioihin.

3. Esitysanalyysi (05-EXB03)

6 op

Opiskelija harjaantuu esitysten ja performanssien tarkastelemiseen esitysanalyysin ja kuva-analyysin menetelmien avulla ja soveltaa tietoaan esitysnäkemyksistä ja nykyaikaisen taiteen historiasta kirjoittaessaan esityksistä.

4. Lähitieteiden kysymyksiä (05-EXB04)

4 op

Opiskelija tutustuu tuoreeseen lähialojen tutkimukseen, taiteelliseen tutkimukseen (artistic research), mediatutkimukseen ja kriittisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ymmärtääkseen eri alojen hahmotustapoja, menetelmiä ja käsitteitä suhteessa omaan opinnäytetyöhönsä.

5. Tutkimusmenetelmiä (05-EXB05)

3 op

Opiskelija perehtyy laadullisiin tutkimusmenetelmiin sekä kulttuurintutkimuksen ja taiteentutkimuksen tapoihin käsitellä aineistoja käyttäekseen niitä omassa opinnäytetyössään.

C. SYNTEETTISET JA LUOVAT TAIDOT (05-EXC) 33 op

Synteettisten ja luovien taitojen opintokokonaisuus muodostuu seuraavista opintojaksoista ja osasuorituksista: esitystaiteen työpajat, oma esitys esitystaiteen iltaan, yhteistyöprojekti, esitysteorian pienoistutkielma ja esitystaiteen essee.

1. Esitystaiteen työpajat (05-EXC01)

yht. 12 op

Opiskelija harjaantuu suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia esityksiä, dokumentoimaan ne ja kirjoittamaan niistä.

1. Toimintataiteen osatekijät (05-EXC01a)

3 op

Opiskelija oppii tuntemaan Anthony Howellin teorian toimintataiteen osatekijöistä ja harjaantuu käyttämään sitä apuvälineenä esityksen luomisessa.

2. Elävä installaatio (05-EXC01b)

3 op

Opiskelija oppii tuntemaan eri tapoja käyttää tilaa ja paikkaa lähtökohtana installaatiolle, paikkakohtaiselle esitykselle (site-specific performance) tai kestoon perustuvalle esitykselle (durational performance) ja kokeilee niitä käytännössä.

3. Minä materiaalina (05-EXC01c)

3 op

Opiskelija oppii tuntemaan erilaisia omaelämäkerrallisuuden, feministisen performanssin ja kehotaiteen muotoja ja käyttämään itseä ja omaa kokemusta lähtökohtana esitykselle.

4. Tapahtumapartituuri (05-EXC01d)

3 op

Opiskelija oppii tuntemaan Fluxus- ja Happening -perinteiden toimintakäsikirjoituksia ja laatimaan ja toteuttamaan uusia tapahtumapartituureja (event score).

2. Oma esitys – esitystaiteen ilta (05-EXC02)

6 op

Opiskelija harjaantuu itsenäiseen taiteelliseen työhön yhteisen illan puitteissa, toteuttaa suunnitelmaansa perustuvan esityksen ja perehtyy tuotantosuunnitteluun ja dokumentointiin opinnäytetyönsä pohjustukseksi.

3. Esitystaiteen yhteistyöprojekti (05-EXC03)

6 op

Opiskelija harjaantuu itsenäiseen taiteelliseen työhön ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa sovitun temaattisen kokonaisuuden puitteissa, toteuttaa suunnitelmaansa perustuvan esityksen annetuissa olosuhteissa, vahvistaa yhteistyötaitojaan ja kehittää omaa opinnäytetyötään.

4. Esitysteorian pienoistutkielma (05-EXC04)

4 op

Opiskelija osallistuu esitystaidetta ja esitystutkimusta koskevaan teoriakeskusteluun, osoittaa tuntevansa akateemisen kirjoittamisen konventiot ja pohjustaa omaa opinnäytetyötään.

5. Esitystaiteen essee (05-EXC05)

4 op

Opiskelija yhdistää oman taiteellisen työnsä esitystaiteen ja performanssin traditioon, löytää itselleen luontuvan kirjoittamisen tavan ja tyylin ja laatii julkaisukelpoisen esseen syventääkseen omaa opinnäytetyötään.

D. TULEVAISUUTEEN SUUNTAUTUMINEN (05-EXD00) 20 op

Tulevaisuuden suuntautumisen opintokokonaisuus muodostuu seuraavista opintojaksoista ja osasuorituksista: omien tavoitteiden hahmottaminen (portfoliotyö), vapaavalintaiset teoriaopinnot, vapaavalintaiset työpajat sekä kansainvälinen yhteistyö (kv-seminaari/festivaali).

1. Omien tavoitteiden hahmottaminen (portfoliotyö) (05-EXD01)

3 op

Portfolion kokoaminen

Opiskelija totuttelee dokumentoimaan ja refleктоimaan omaa oppimistaan ja kehittymistään taiteilijana, tutkijana ja kirjoittajana ja hahmottaa sitä kautta omia tavoitteitaan ja tulevaa toimintaansa.

2. Vapaavalintaiset teoriaopinnot (05-EXD02)

3 op

Opiskelija perehtyy johonkin teoreettiseen tai tiedolliseen erikoiskysymykseen omaa opinnäytetyötä ja tulevaisuutta silmällä pitäen.

3. Vapaavalintaiset työpajat (05-EXD03)

3 op

Opiskelija perehtyy johonkin taiteen tekemisen erityisalueeseen tai menetelmään omaa opinnäytetyötä ja tulevaisuutta silmällä pitäen.

4. Kansainvälinen yhteistyö (05-EXD04)

6 op

Esitystaiteen kansainvälinen seminaari ja pienoistapahtuma sekä opintomatka

Opiskelija harjaantuu työskentelemään englannin kielellä ulkomaisten opiskelijoiden kanssa ja tutustuu alan verkostoihin.

E. OPINNÄYTETYÖ (05-EXE00) 24 op

Opinnäytetyön tavoitteena on hahmottaa oman esitys- ja tutkimussuunnitelman pohjalta itseä kiinnostava ja yleisesti relevantti tutkimusongelma ja/tai taiteellinen suunnitelma sekä tie lähteä tutkimaan ja toteuttamaan sitä. Samalla tarkoitus on soveltaa opiskeltuja asioita omaan työhön ja/tai jatkaa teoreettista keskustelua, eli kehittää oma suhde teorian ja käytännön, taiteen ja tutkimuksen yhdistämiseen. Esitystaiteen ilta, yhteistyöprojekti, esitysteorian pienoistutkielma ja esitystaiteen esseet tulee olla suoritettu ennen opinnäytteen tekemistä.

Opinnäyte voi olla joko

- 1) taiteellinen työ ja siihen liittyvä kirjallinen osio, tai
- 2) tieteellinen tutkielma.

1. Taiteellinen opinnäyte ja kirjallinen osio

24 op

Esitys tai esityssarja/itsenäinen taiteellinen työskentely 12 op

Opiskelija valmistaa esitys- ja tutkimussuunnitelmansa ja siitä kehitetyn opinnäytesuunnitelman pohjalta taiteellisen työn, esityksen tai esityssarjan.

Kirjallinen osio 12 op

Opiskelija laatii esitys- ja tutkimussuunnitelmansa ja siitä kehitetyn opinnäytesuunnitelman pohjalta taiteelliseen työhön liittyvän kirjallisen osion, johon sisältyy myös taiteellisen työn dokumentointi.

2. Tieteellinen tutkielma

24 op

Opiskelija laatii esitys- ja tutkimussuunnitelmansa ja siitä kehitetyn opinnäytesuunnitelman pohjalta itsenäisen tutkielman.

Opinnäyteseminaarit

Opinnäyteseminaarit ovat osa opinnäytetyötä. Niiden tarkoitus on tukea opinnäytesuunnitelman ja opinnäytteen laatimista ja ne sisältyvät opinnäytteen opintopistekokonaisuuteen.

1. Mitä me jo tiedämme - aloitusseminaari

Opiskelija tutustuu muihin opiskelijoihin ja heidän esitys- ja tutkimussuunnitelmiinsa, sekä harjaantuu esittelemään omaa työtään.

2. Opinnäyteseminaari

Opiskelija muodostaa käsityksen aiempien opinnäytteiden sisältämästä tiedosta ja kokemuksesta ja tutustuu vaihtoehtoisiin malleihin, joiden pohjalta työstää omaa opinnäytettään.

3. Tulevaisuus on nyt – opinnäyte- ja portfolioseminaari

Opiskelija tutustuu muiden opiskelijoiden töihin, pohtii opintojen aikana saatuja kokemuksia, harjaantuu esittelemään omaa työtään portfolion avulla ja valmistautuu toimimaan kentällä.